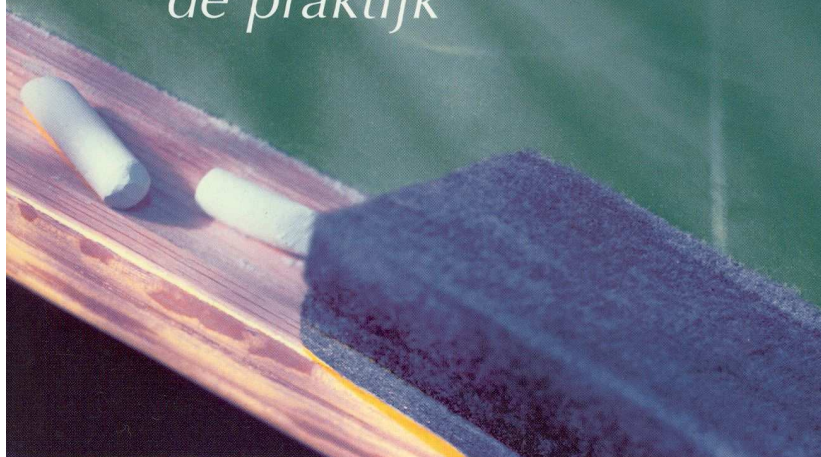

Voor de klas

NIELS BROUWER

*Twan Brouwers • Natascha Kienstra • Jan Leisink • Rudi Liebrand
Susan van Maanen • Aike Ottenheim • Gerald Steverink • Edward Wolfs*

*Vorbereidingen op
de praktijk*

uitgeverij
coutinho

Uitgeverij
Coutinho
Bussum

Verschijningsdatum: juli 2002

Omvang: ca.213 p.

Prijs: € 20,00

ISBN-nr.: 90 6283 301 2

Een aankomend leraar moet zich voorbereiden op het lesgeven. Om het goed te doen voor de klas, is het nodig om je onderwijsbekwaamheid doelgericht te ontwikkelen. Hoe pak je dat aan? Of je nu een reguliere lerarenopleiding volgt (in vol- of deeltijd) of als zij-instromer direct voor de klas komt te staan, in dit praktijkboek vind je een verzameling aanpakken en hulpmiddelen om te werken aan je onderwijsbekwaamheid. Zowel beproefde als nieuwe aanpakken komen aan de orde. Samen met andere leraren in opleiding, stagebegeleiders en docenten van een lerarenopleiding kun je deze gebruiken om stapsgewijs de benodigde vaardigheden te verwerven.

In deel **I Verantwoording** komt aan de orde:

- De vier fasen bij het leraar worden: oriëntatie-, basis-, vervolg- en eindfase
- Een overzicht van concrete haalbare tussendoelen voor elke opleidingsfase
- Hoe stel ik persoonlijke vaardigheidsdoelen op?
- Hoe reflecteer ik op mijn ervaringen als leraar?
- Wanneer is welke begeleidingsaanpak geschikt?
- Hoe plan en stuur ik mijn eigen leren?

In deel **II Aanpakken en hulpmiddelen** worden zes aanpakken uitgelegd voor de begeleiding bij het leraar worden:

- Portret. Leraar worden in autobiografisch perspectief
- Directe begeleiding. Basisvaardigheden verwerven
- Begeleiding op afstand. Leren op eigen kracht
- Leerlingen raadplegen. Vraag het je doelgroep
- Videofragmenten. Kijken naar jezelf
- Intervisie. Leraren leren van elkaar

In deel **III Begeleiding en beoordeling** worden aanpakken aangereikt voor:

- Portfolio. Leraar worden als expeditie
- Digitaal samenwerken. Internet als hulpmiddel

In ieder hoofdstuk wordt aandacht besteed aan:

- het *nut* van de betreffende begeleidingsaanpak,
- benodigde *faciliteiten* zoals met name tijd, plek, apparatuur en materialen,
- in aanmerking komende *gebruikssituaties*,
- uitleg van de *werkwijze*,
- *voorbeelden* en
- *leestips* ter verdieping.

De **bijlagen** bevatten formulieren klaar voor gebruik, zoals een lesvoorbereidingsformulier, een observatiekaart en een feedbackformulier. Deze hulpmiddelen zijn ook te downloaden vanaf www.coutinho.nl/ondersteun/3012.

Voor de klas. Voorbereidingen op de praktijk is geschreven door een groep medewerkers van het Instituut voor Leraar en School (ILS) te Nijmegen onder leiding van Niels Brouwer. Dr. C.N. Brouwer (1950) is vertaler, docent en onderwijspsycholoog. Hij werkt als lerarenopleider en is landelijk actief als projectleider Flankerend onderzoek t.b.v. het gezamenlijke vernieuwingsproject van de lerarenopleidingen in het HBO, *Educatief Partnerschap* (EPS).

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Doelgroep en uitgangspunten
- 1.2. Opleidingsdoelen en fase-doelen
- 1.3. De reflectiekring
- 1.4. Leeswijzer
- 1.5. Leestips

I AANPAKKEN EN HULPMIDDELEN

2. Portret. Leraar worden in autobiografisch perspectief

- 2.1. Inleiding
- 2.2. De portretten
  - 2.2.1. Oriëntatiefase
  - 2.2.2. Basisfase
  - 2.2.3. Vervolgfase
  - 2.2.4. Eindfase
- 2.3. Leestips

3. Directe begeleiding. Basisvaardigheden verwerven

- 3.1. Voorbereiding
  - 3.1.1. Stage-/werkplan
  - 3.1.2. Oriëntatie in de school
- 3.2. Lesgeven
  - 3.2.1. Deellessen en hele lessen
  - 3.2.2. Cursorische en thematische lessenreeksen
  - 3.2.3. Lesvoorbereiding en -nabespreking
    - 3.2.3.1. Voorbereiding
    - 3.2.3.2. Nabespreking
- 3.3. Hulpmiddelen voor directe begeleiding
  - 3.3.1. Lesvoorbereidingsformulier
  - 3.3.2. Lesprotocol
  - 3.3.3. Feedback-formulier
  - 3.3.4. Observatiekaarten
  - 3.3.5. ABC-tje
- 3.4. Verslag
- 3.5. Leestips

4. Begeleiding op afstand. Leren op eigen kracht

- 4.1. Activiteiten
  - 4.1.1. Taken als teamlid
  - 4.1.2. Voorbereiding
  - 4.1.3. Afspraken over begeleiding
- 4.2. Logboek
- 4.3. Hulpmiddelen
  - 4.3.1. Werk- en leerbegeleiding
  - 4.3.2. Motivatiemachine
  - 4.3.3. Beelden, metaforen en intuïtie
  - 4.3.4. Profiel van een docent
- 4.4. Leestips

5. Leerlingen raadplegen. Vraag het je doelgroep

- 5.1. Waarom leerlingen raadplegen?
- 5.2. Een enquête voorbereiden
  - 5.2.1. Wie stel ik vragen?
  - 5.2.2. Wat vraag ik?
  - 5.2.3. Hoe stel ik vragen?
    - 5.2.3.1. Bestaande enquêtes gebruiken of zelf maken
    - 5.2.3.2. Vraagvormen
    - 5.2.3.3. Afname-omstandigheden
  - 5.2.4. Proefafname
- 5.3. Gegevens verzamelen
- 5.4. Uitkomsten ordenen
- 5.5. Voorlopige conclusies bespreken met de klas
- 5.6. Definitieve conclusies en consequenties trekken
- 5.7. Leestips

6. Videofragmenten. Kijken naar jezelf

- 6.1. Inleiding
- 6.2. Doel, doelgroep en gebruikssituatie
- 6.3. Werkwijze
- 6.4. Technische aanwijzingen
- 6.5. Leestips

7. Intervisie. Leraren leren van elkaar

- 7.1. Uitgangspunten
  - 7.1.1. Wat is intervisie?
  - 7.1.2. Afspraken
  - 7.1.3. Onderwerpen
- 7.2. Opbrengst

- 7.3. Leidraad
  - 7.3.1. Start
  - 7.3.2. Informatie
  - 7.3.3. Analyse
  - 7.3.4. Advies
- 7.4. Hulpvragen
  - 7.4.1. Begin- en doorvragen per gespreksfase
  - 7.4.2. Onderwerpen concretiseren
- 7.5. Spelregels
- 7.6. Leestips

II BEGELEIDING EN BEOORDELING

8. Portfolio. Leraar worden als expeditie

- 8.1. Naar een portfolio voor leraren
  - 8.1.1. Definitie
  - 8.1.2. Gebruik bij in-, door- en uitstroombeoordeling
- 8.2. Zelfsturing met behulp van een portfolio
  - 8.2.1. Soorten portfolio's
  - 8.2.2. Sterkte-zwakte-analyse
  - 8.2.3. Persoonlijk ontwikkelingsplan
- 8.3. Hoe maak je een portfolio?
- 8.4. Leestips

9. Digitaal samenwerken. Internet als hulpmiddel

- 9.1 Inleiding
  - 9.1.1 De digitalisering van het onderwijs
  - 9.1.2 Systeemvereisten
  - 9.1.3 Digitaal rijbewijs
- 9.2 Internet als bron
- 9.3 Elektronisch interviseren
  - 9.3.1 E-mail
  - 9.3.2 Teleleerplatforms
- 9.4 Digitaal portfolio
- 9.5 Leestips

Literatuur

BIJLAGEN

- I Toelichting fase-doelen
- II Stageplaats / werkplek en rooster
- III Oriëntatie-activiteiten
- IV Formulieren voor directe begeleiding
  - 1. Lesvoorbereidingsformulier
  - 2. Lesprotocol
  - 3. Feedback-formulier
  - 4. Observatiekaart
- V Beoordelen van onderwijsbekwaamheid
  - 1. Beoordelingsregeling
  - 2. Beoordelingsformulier tussenevaluatie
  - 3. Beoordelingsformulier eindevaluatie

Register